

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

Sectio prima, explicans quid Origeniana doctrina in Oriente passa sit ab
Origenis ipsius aetate, ad altercationem usque Hieronymi & Rufini; tum
etiam quam in Occidente fortuna jactata sit

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

I. Procellarum adversus Origenis etiamnum viventis doctrinam concitarum series summam repetitur. II. Sedata Origenis morte odia non multo post recrudescunt. III. Prierius Alexandrinus Origenes iunior dictus. Theognostum Alexandrinum inter Origenis affectas ponit Photius. IV. Arianis temporibus Origenis doctrina denuo impugnari cepta est ab Orthodoxis, quod eius sibi patrocinium ascescerent Ariani: V. quam tamen benigne interpretari maluerunt Athanasius, Basilus, & Gregorius Nazianzenus. VI. Origenianas partes tuebantur Hilarius, Euzoius, Titus Bostrenus, Didymus, Ambrosius, Eusebius Vercellensis, Victorinus Petabionensis, Gregorius Nyssenus, & ipse etiam Hieronymus, qui subinde tamen mutavit consilium; quas oppugnant Theodorus Mopsuestenus, & Apollinaris. VII. Duplex Origenistarum genus, Orthodoxorum, & Heterodoxorum. VIII. Origenista Heterodoxi ex Aegypti monasteriis fere prodierunt. IX. Johannis Hierosolymitani cum Epiphano & Hieronymo dissensio; X. & Hieronymi cum Rufino; XI. quos in gratiam reducere student Archelaus & Theophilus. XII. Scribit ad Pammachium Hieronymus adversus errores Johannis Hierosolymitani; XIII. & ad Theophilum. XIV. Augustinum quoque per literas ab Origenismo absterret. XV. Romam revertitur Melania cum comite Rufino; XVI. qui cum Apologiam Pamphili, libellum De adulteratione Operum Origenis, & eius libros *de apocryphis* in Urbe publ. Cassi, à Marcella repressus est. XVII. Certior de his factus Hieronymus libros *de apocryphis* interpretatur. XVIII. Tres libros contra Hieronymum scribit Rufinus. XIX. Anastasius Papa damnat errores Origenis, XX. & ipsum Rufinum. XXI. Hieronymus & Rufinus scriptis mutuo se laceffunt. XXII. Mortem oppetunt Melania senior, & Rufinus. XXIII. Origenismi tradux Pelagianismus, Pelagianismi Nestorianismus. XXIV. Renascitur in Hispania Origenismus, sed eliditur opera Augustini; penitusque tandem in Occidente profligatur.

I. **Q**VAM varia hominum iudicia & voluntates experta sit Origenis doctrina dituros, pauca quadam repetere oportet, praemissa iam à nobis, cum ipsius vitam scriberemus. Demonstratum est autem turbarum omnium, quae adversus Origenem magno Ecclesiae detrimento concitatae sunt, auctorem & incentorem fuisse Demetrium Alexandrinum. Nam cum ab Alexandro Hierosolymorum, & Theotisto Caesareae Episcopis Presbyterij ordinem suscepisset, agre latum à Demetrio, & in eum severe admodum consultum est, qua ludibriis castrationem ipsius propinans, qua per Synodum ex aliquot Aegypti Episcopis à se constatam Presbyterij honore hunc exuendo, & ab Ecclesiae communiione arcendo; cum iam eum docendi munere abdicandum, & Alexandria submovendum alia Synodus sanxisset. Tam gravi autem hominum flagrabat invidia, ut Synodorum illarum decretis consentiret universus orbis, excepta Palaestina, Arabia, Phoenicia, & Achaia. Diximus quoque consentaneum videri, vexandi ejus undequaque causas querentem Demetrium, opiniones ob novitatem suspectas, & ab Ecclesiae usu alienas traduxisse, ac forsitan damnaesse: Demetrio autem successisse Heraclam, Heraclae Dionysium Origeni faventem, nec concitas tamen adversus Origenem procellas Demetrii obitu fuisse confopitas, ingravescentibus multorum odiis, quos urebat ipsius gloria. Patebant praecipue horum insimulationibus ipsius Opera; quae vel ex tempore recitata, & ex ore concionantis excepta, ac proinde non satis pensiculate composita; vel ad instituentum secreto Ambrosium, non in publicam lucem lucubrata, & praeter Origenis tamen consilium ab Ambrosio publicata; vel immoderato ingenij luxuriantis calore profusa, malevolorum castigationibus obnoxia erant; cum praesertim adulteratis ipsius Operibus suos etiam errores Haeretici inseruissent, ut diximus. Sed nec facile dictum est, majorine ei fuerint detrimento calumniae invidorum, an infinitae amicorum laudes & praeconia, quibus adversariorum malevolentia acuebatur. *Nonne tibi, inquit Origenes Homil. 25. in Luc. omnes videntur plus amasse quam expedit, & dum virtutem antiscisusque mirantur, dilectionis perdidisse mensuram? Quod quidem in Ecclesia patimur; plerique enim dum plus diligunt quam meremur, haec isclant, & loquuntur, sermone nostros doctrinamque laudantes, qua conscientia nostra non recipit. Alij vero tractatus nostros calumniantes ea sentire nos criminantur, quae nunquam sensisse nos novimus.* Calumniis itaque appetitus Origenis, & novorum dogmatum

A suspectus, sparsis de se rumoribus mature occurrit, scripta ad Fabianum Papam, aliosque Praefules Epistola, qua sententiam suam de rebus divinis declaravit.

B II. Vita sanctum laudibus profectus est Dionysius Alexandrinus in Epistola ad Theoretchum, seu Theodotum Casariensem Episcopum, ut à Gobaro apud Photium Cod. 232. proditum est. Et vero quas vivus animorum turbas exciverat Origenes, morientem restinxisse credibile est; nulla enim perseverantis post eius obitum odij indicia veteres nobis memoriae suppeditant. Sed non multo post in superstitem ejus famam novae tempestates incubuerunt. Primum eo extincto Methodium Tyrium Episcopum Diocletiani temporibus doctrinam ipsius impugnasse reperio: narrat quippe Hieronymus scri-
 ptos fuisse ab eo libros De resurrectione contra Origenem, De Pythonissa, & De arbi-
 C trij libertate. Operis De resurrectione fragmentum in sine Panario suo intexuit Epiphanius Har. 64. cujus Excerpta etiam repraesentavit Photius Cod. 234. Idem Cod. 235, Excerpta affert ex ejusdem Ecloga *αὐτὸν ἔπι γυναικὶ*. & Cod. 236. *αὐτὸν τὴν ἄνθρωπον*, quibus Origenis dogmata castigantur. At eum sui demum iudicij poenituisse, & velut palinodiam canentem admiratorem se Origenis professum esse in Dialogo quem Xenonem inscripsit, auctor est Socrates libr. 6. cap. 13. Sed Socrati contradicit Baronius ad A. 402, mendacique reum peragit hoc argumento, quod laudatum primo à se Origenem postea damnat Methodius, ut Eusebius tradit apud Hieronymum libr. 1. Apolog. in Rufin. cap. 2. tantum abest ut damnatum à se primo, deinde laudat. Quasi non laudasse primum Origenem potuerit Methodius, & deprehensis postmodum erroribus vituperasse, & iisdem demum excusatis ad priorem sententiam rediisse. Addit Baronius ex Methodij contra Origenem lucubrationibus plurima depromisse Epiphanium; quod facere erubuit, si scilicet pristinam sententiam Methodium revocasse. Valeret id sane, si in Dialogo illo Xenone scripsisset Methodius, quaecunque à se adversus Origenem dicta sunt, falsa esse; sin vero id sibi voluit duntaxat, errasse quidem Origenem, sed errore condonando, nimisque severe eum ac duriter à se exceptum, cui favere potius propter pietatem, & praecleara in Ecclesiam merita debuisset, quo tandem recidit Baronij ratiocinatio? Postremum illius adversus Socratem argumentum hoc est; Methodiani Dialogi mentionem extare nullam apud Eusebium, nullam apud Rufinum, ac proinde suppositivum esse. Videratne vero Baronius sex Apologiae libros à Pamphilo & Eusebio in gratiam Origenis scriptos, in quibus
 D quaecunque pro illo facere poterant, diligenter collecta fuerunt, nec Xenonis proinde Dialogi mentio praetermissa.

E III. Sane tanta erat his temporibus Origeniana doctrinae celebritas & existimatio, ut hinc ad facti poenitentiam adductum fuisse credam Methodium, cum vix quemquam ad suas pelliceret partes; cuncti ferme Adamantio adhærescerent. Quem tamen à Petro Alexandrino Episcopo & martyre, qui Methodij aetate suppar fuit, male habitum reperio. Loca quaedam ex ipsius libris profert Iustinianus in Epistola ad Menam, unde quam insensus ipsi adversus Origenem animus fuerit, intelligitur. Tunc autem inter sectatores Origenis Alexandriae florebat vir magni nominis Pierius Presbyter, quem rara eruditio, indefessus labor, felix ingenium, temperantia ac paupertatis studium, utiles & iucundae
 F ad populam conciones tantum commendarunt, ut junior Origenes diceretur: quasi in ea laude, laudum omnium, qua Ecclesiasticum virum deceant, summa contineretur: *ἦν γὰρ πῶς ἐν τοῖς ἀριστοῦσι τοῖς ὁμοῦσι* Tunc enim inter celeberrimos Origenes habebatur, inquit Photius Cod. 119. ubi de Pierij scriptis disserit. Idem Cod. 106. Theognosti Alexandrini Hypotyposon libros septem recensens, eum ait sive ascedandi, sive defendendi Origenis studio ductum decrevisse Dei Filium esse creatum, & ratione praeditis tantum praesse, eademque de Spiritu sancto ac Origenem proposuisse, & corpora Angelis ac Daemonibus item ut illum tribuisse. At Codice tamen 232. Athanasium scribit Photius Theognostum in multis locis admittente. Sane studiosissimum virum, & disertum, & admirandum eum appellat Athanasius, ipsiusque praesidium adversus Arianos usurpat: atque idcirco praeter-
 missam ab Eusebio mentionem illius probabile est, quod ab Arianis partibus fuerit alienus. Quapropter corruptas ab huius sectae patronis, quemadmodum & Cle-
 mentis librum eodem titulo inscriptum, non immerito Andreas Schottus conjectat. Quod si integer ad nos Photij codex pervenisset, aetatem ejus compertam haberemus. Vnum hoc scire licet, Athanasio antiquiorem fuisse illum, Origenem recentiorem.

IV. A Methodij aetate ad Ariana tempora suus Origeni honos videtur constituisse. Otto autem Ario, patrociniū haresis suae quarentes Ariani, Adamantij nomen causae suae praetexere studuerunt. Ex ipsius ergo operibus collegerunt diligenter, quaecunque Filij dignitatem labefactare, vel suam denique de Trinitate opinionem iuvare videbantur. Atque id tolerabile erat, si hac sine vaeordia ipsorum steterit; verum nefaria etiam doctrinae vitus iisdem passim affuderunt scriptis, ut suum penitus Origenem facerent. Cujus ad ele-
 bb iij

Hieron. in
libr. De
script. Eccl.
cap. 94.

Athanas.
De Synod.
Nican. de
vitiis. c. 2
peccat. in
spu sanct.
Schottus in
Schr. ad
Photij Cod.
106.

vandam auctoritatem, qua tantum gloriabantur Ariani, animum appulerunt Orthodoxi: A reclamantibus è contrario Ariani, & suum Origenianam doctrinam ac famam honorem servari merito volentibus. Quot ergo fere vel fautores habuit Ariana hæresis, vel oppugnatores; totidem propemodum Origenianam doctrinam vel amplexi sunt, vel detestati: nec aliunde tempestates adversus eum hoc tempore coortas existimo. Partium istarum studia manifesto certas in clarissimis horum temporum Præfulibus, Eustathio Antiocheno, & Eusebio Cæsariensi. Hic Arianae factionis signifer, quemadmodum appellatur ab Hieronymo libr. 1. in Rufin. cap. 2. ut Origeniana fama confunderet, ad scribendam pro Origene Apologiam induxit amicum suum & familiarem Pamphilum Presbyterum, Origenis ita studiosum, ut omnes Origenis libros undequaque conquisitos Cæsariensi Ecclesie dedicaret (verba sunt Hieronymi in Epistol. ad Marcell.) & maximam eorum partem manu sua describeret, qui Hieronymi ætate in Cæsariensi Bibliotheca etiam tum servabantur. Causam Apologiae scribendae hanc fuisse narrat Photius Cod. 118. ut ad pios homines ad metalla ob Christi causam damnatos solatij ergo mitteretur. Cum eam vero martyrio extinctus absolvere non potuisset, supremam adjecit manum Eusebius, & in Historia quoque Ecclesiastica pro Origeniana causa præclare decertavit. Ægre quidem id fert Anastasius Bibliothecarius, nam in Historia non semel queritur multorum pietate ac doctrina illustrium virorum laudes Eusebium iniquo silentio obtinuisse, vel leviter tantum & invidiose attigisse, quo summa omnia tribueret Origene suo, *nesciens quæ diceret, vel de quibus affirmaret.* Quasi vero alium fama ac meritis parem Origene tulerit hæc ætas. Illius quidem laudes mala forsitan mente congestisse Eusebium fatendum est, sed quoad rerum gestarum attinet fidem, Epiphanium tere, vel Hieronymum, aliosve consentientes habuit. At Eustathius stans ab Orthodoxis, proptereaque Sabellianismi ab Ariani insimulatus, Origenem adortus est, ejusque sententiam de Engastrimytho peculiari opere explodendam suscepit. Scribit Pamphilus in priore libro Apologiae, quem interpretatus est Rufinus, tanto hominum illorum odio tunc temporis arsisse Origenem, ut non ille solum *velut hæreticus accusaretur, & corruptio, & perditio animarum,* sed ejus etiam scriptorum lectioni dediti profcinderentur, & venia conferentur indigni, quæ iis condonari solet, qui profanis vel hæreticis libris addicti sunt, planeque pro Hæreticis habentur. *Denique, inquit, cum multis huius vitæ, & religiosis proposito virus, in quibus nihil profus culpa invenitur, inimicitias propter hoc solum habent, si eorum studia circa memorati viri libros propensius esse perspexerint, invidiosus etiam ista fingentes, quod ab his in loco sanctorum Apostolorum, vel Prophetarum, tam ipse, quam dicta ejus habeantur.* Addit paulo post indoctos plerosque, ac in Origenianorum voluminum tractatione rudes, vel rerum in quaestione positarum ignaros, incognita tamen causa Adamantium calculo suo damnare fuisse solitos; alios bonam frugem, qua ipsius referti sunt libri, prætermittere; noxia quæque & criminationi opportuna ad invidiam faciendam colligere; nonnullos etiam in eius lectione versatos, postquam per eum satis profecisse se intellexissent, tum vero à magistro suo discessisse, & anathematis eum contodisse, ne quid ab eo scilicet accepisse viderentur. Deinde subjicit: *In tantum autem horum de quibus diximus progressi malitia est, ut quidam etiam conferbere adversus eum ausi sint, & libellis eadus derogare ei viro, qui per 102 annos magister Ecclesie fuit.* Tradit insuper libros eos potissimum fuisse appetitos, quos per spatium & quietem in secreto conscripserat, quod in iis apertius disse-ruisse existimaretur; præ aliis vero libros *αὐτῶν* in quibus dogmatum suorum velut penti collocaverat. Novem autem præcipuis capitibus constabant criminationes adversus ipsum à malevolis confictæ, quas recenset & refellit Pamphilus, & nos supra fuisse excussimus. Itaque moriens Pachomius Abbas Monachos suos ab Origenianarum lucubrationum lectione severa obtestatione abstruit.

V. Has turbas Origene peperit Ariana factio, dum eius suffragium studiosius ambit: quam cum acrius ulciscerentur Orthodoxi, Origenis causam non satis distinxerunt ab Ariana, & utramque damnarunt. Affectus quoque eadem habentis, unde in multis à Basilio non admissum, maxime ubi Arianorum confirmaret hæresim, scribit Gobarus. At utrumque crimine exolvit Athanasius, ut superius à nobis traditum est; nec plura illi fuit Catholicarum partium, quam veritatis studium: ipseque Basilii & Gregorius Theologus objecta sibi ab Ariani Adamantij testimonia, in commodum trahere maluerunt sensum, quam contemptis iisdem debito honore auctorem fraudare. Imo vero ex ejusdem Operibus assidua lectione à se contritis, egregia quæque selecta in unum congesterunt volumen, & ob res præclare cogitatas Philocalia titulo inscriptum (unde & Origenem *φιλικάριον* nominat Gregorius Nazianzenus in Epistolis) ad Theodorum Tyaneum Episcopum miserunt. Quinetiam ferantur iidem, quotiescunque Origenis scripta legentes, Dogmata ipsius propria, & à communi usu discrepantia nanciscerentur, geminum χ affixisse,

Anast. in
Hist. ad A.
Chr. 244.
246.

Gob. a.
fud Phot.
Cod. 232.

A Platoniorum more, qui cum Platonem lectarent, loca insignia hoc caractere notabant: ut refert Laertius in Platone. Hac lectione instructus uterque Arianorum impetus fortiter retudit. Id ex Socrate discimus, qui & illud addit: *μέγα γὰρ πλεῖστον τὸ ἀειθερὸς ἦεν*. Secret lib. 4 cap. 26. *Τοῦτον quippe orbem tunc temporis magna Origenis gloria pervaserat.* Scripris profecto Apologus tutati sunt ipsum viri illustres, quo tempore defensionis ejus operam suam Pamphilus consecravit, ut testificatur Photius Cod. 118. Ipsi tamen nonnulla, dissimulato licet eius nomine, carpunt Achanasius, & Basilius. Ille in Vita Antonij lapsus animarum, & conversiones è mentibus in animas reprehendit: hic in tertio Commentariorum in Hexaëmeron damnat anagogicas ipsius expositiones, quibus Virtutes quasdam superiores, quæ locum in coelo tenere merita sunt, aquis quæ sunt supra firmamentum, significari docet; quæ vero inde deturbatae sunt, aquis notari quæ sunt sub coelo.

VI. Dum pro Origene starent Semones illi, ipsum sibi in scribendo affectandum proponebat Hilarius Pictaviensis. Narrat quippe Hieronymus hunc in Phrygia exulantem magnam Psalmodum partem commentariis illustrasse, in eoque Opere imitatum fuisse Origenem, nonnullis tamen de suo adjectis; expositiones etiam in Iobum & in Matthæum è Græco Origenis in linguam Latinam transfudisse. Auctor est præterea Hieronymus Euzoium Casariensem Episcopum Gregorij Nazianzeni condiscipulum & æqualem, *corruptam Bibliothecam Origenis & Pamphili in membranis instaurare esse constum*: Origenianas etiam partes secutos esse Titum Bostrorum Episcopum, & Didymum Alexandrinum, quem apertissimum Adamantij propugnatores appellat, quique editis in libros *ἑπτὰ ἀρχαίων* Commentariolis nihil non orthodoxum iis contineri pertendit, quemadmodum & Eusebius. Ambrosium quoque Mediolanensem, Eusebium Verellensem, & Victorinum Peta-bionensem multa Origenis vel Latinitati donasse, vel imitatos fuisse tradit idem Hieronymus. Tam aperte autem Origeni adhaerit Gregorius Nyssenus, ut non cum solum profecutus sit laudibus, sed dogmata etiam eius aliquot tenuerit: adeo ut ab Origenistis corrupta ipsius scripta, & adulterata peculiari libro demonstrare conatus sit Germanus Patriarcha, cuius excerpta habet Photius Cod. 233. Certe in Disputatione de homine, animarum *ἁερὸν παρξεν* & *μετὰ νοσημιὰ τῶν ἰσθμῶν* reprobatur Gregorius, à nomine autem Origenis abstinet. Hieronymum quoque ipsum etiam tum juvenem, portentosum Origenis ingenium, & singularis eruditio ita ceperant, ut in eius laudes sæpe excurreret, & pro mero Origenista haberi posset: verum per ignes cineri doloso suppositos incedere se subinde intelligens, pedem retulit, ut in sequentibus declarabimus. Nec tot tamen Origeniani nominis patronis absterriti sunt Theodorus Mopsuestenus, & Apollinaris, quominus illi palam hic detraheret, ille multis etiam scriptis opusculis oppugnaret; sed levis est momenti Hæreticorum hominum obtrectatio. Auctor quoque Dialogorum, qui Casario Gregorij Nazianzeni fratri adscribuntur, & Maximi tamen Casario recentioris, & Gregorij Nysseni fragmentis facti sunt; Auctor, inquam, ille de Origene male sensit ac scripsit, *μυσολόγοι* eum appellans, *ἀποκρίματα ἑλθόντα, ψυχὰς δὲ ἡΐθερον*. Diator. 3. R. p. 151. *Auris quidem mulcentem, animas vero minime nutritientem*; & *ἡ δὲ ἄρρητος ἰσχυρῶς*, inepta & frigida allusione, quales Scrip-tor ille comminisci amat: & *ἀσολῶτατον*. Item dogmata eius *ἰληρημεα, φθορογενία, τοῖς ἀποκρίτοις σαλευσῶν* esse dicit.

Manifestum porro est ex superioribus quantum erraverit Halloxius, alijque nonnulli, qui ante Epiphaniij cum Iohanne Hierosolymitano & Chrysostomo disensiones, Origenem à nemine pro Hæretico habitum fuisse, primumque Epiphanium in eum signa movisse memoria prodiderunt: nam *velut Hæreticum accusatum* fuisse diserte scribit Pamphilus in Apologia; & quam gravibus peteretur criminibus declarat ipsa hæc Apologia, nam *Ipsum nomen Apologetici*, ut ait Hieronymus Epist. 65. ad Pammach. & Ocean. *ostendit accusationem; non enim defenditur nisi quod in crimine est*: declarant & Apologia complures quæ à multis magni nominis viris Pamphili tempore pro Origene conscriptæ sunt. Nec repugnat, quod Augustinus Hieronymum rogat per Epistolam, ut sibi Origenis errores aperiat; nam propter Græcæ linguæ incertiam, in ea ignoratione fuit Augustinus.

VII. Adhuc cum Origene præclare actum erat, neque tantum illi ignominia inessent adversarii, quantum celebritatis, inclarescente in dies doctrinæ fama, fuerat adeptus; cum susceptus quosdam inter Ecclesiasticos viros inimicitis, partim Origenismi, partim privati odij causa, maximis motibus universa Ecclesia concussa est. Quod si accurate singula consecrari nobis esset propositum, in immensum cresceret istud opus, & ultra circumscriptos lucubrationi huic cancellos excurreremus, adeo longa est injuria, longæ ambages; sed summa duntaxat rerum fastigia persequemur. Quod ut ordine procedat, res altius repetenda est. Consentiente in Origenis laudes toto propemodum orbe, contigit ut nonnulli egregia eius dicta factaque pro merito demirantes, ipsius etiam

errores parum prudenter tuerentur, studiis suis moderari nescientes, Origenique recte A
 sentienti adherescere, erranti nuntium remittere. Hinc duplex prodiit Origenistarum ge-
 nus, Orthodoxorum, & Heterodoxorum. Inter Orthodoxos ponimus, qui proxime lau-
 dati sunt, Origeni summa omnia calculo suo tribuentes, ab ejus vel discedentes, vel dif-
 cedere paratos erroribus, simul atque fuissent perspecti, & ab Ecclesia damnati. Iisdem ac-
 censemus Iohannem Chrysostrum, Theotimum Tomitanum, & aliquos ex iis quos
 Origenistarum causa vexatos fuisse infra narrabimus. Heterodoxis adscribimus Didymum
 Alexandrinum, Iohannem Hierosolymitanum, Evagrium Ponticum; Palladium Gala-
 tam, Isidorum, Rufinum, & complures ex Ægyptiis Monachis qui Nitriam montem in-
 colebant, quosque Origenismi veneno primos fuisse imbutos narrat Nicetas Thesaur. or-
 thod. fid. libr. 4. Har. 31. Peculiari commentario Origenistas Monachos laudare institue-
 rat Rufinus, ut ab Hieronymo accepimus, cuius hæc sunt verba ad Ctesiphontem, cap. 2.
 Librum quoque scri, si quasi de monachis, multosque in eo enumerat, qui namquam fuerunt, & quos
 fuisse scribit, Origenistas, & ab Episcopis damnatos esse non dubium est, Ammonium videlicet, & Euse-
 bium, & Euthymium, & ipsum Evagrium, Or quoque, & Isidorum, & multos alios, quos enumerare ta-
 dium est. Et juxta illud Lucretij:

*Ac veluti pueris absinthia terra medentes
 Cam dare conatur, prius oras pocula circum
 Contingunt melis dulci flavoque liquore;*

ita ille unum Iohannem in ipsius libri prænit principio, quem & Catholicum & sanctum fuisse non da-
 biam est, ut per illius occasionem ceteros, quos posuerat Hæreticos, Ecclesia introduceret. Iohannem C
 Chrysostrum his significari recte asserit Marianus Victorius; sed fallitur, alium hunc esse
 opinans Evagrium ab Evagrio Pontico Hyperborita, uti ab Hieronymo alibi appellatur.
 Quemadmodum autem Origenistas Latine celebrare Rufinus instituit; ita idipsum Græce
 à Palladio factum est, in Lausiaca Historia: quo opere Isidori, Dorothei, Ammonij, Eva-
 grii, Or, Potamiana Origenis discipula, Didymi, aliorumque Adamantij sectatorum vi-
 tas complexus est. Porro non quoscunque inter Heterodoxos Origenistas ponimus, pro
 Hæreticis haberi velim; tralatitium enim est, non errore, sed pertinaciam Hæreticum fa-
 cere. Melania, puta, ex hoc licet grege, inter Sanctos tamen relata est; & ex Monachis il-
 lis Nitriensibus nonnulli in Pseudosynodo ad Quercum habita errata sua sibi condonari
 postularunt & impetrarunt. D

Atque hæc Origenistarum distinctio diligenter notanda est: nam Monachos illos Ni-
 trienses, qui hac tempestate Origenistarum appellatione infamabantur, Hæreticos fuisse
 cenfer omnes Baronius, nec tam Origenis gloriæ favisse, quam ipsius opinionibus mor-
 dicus adhasisse: que mihi videtur sententia Chrysostrum, & Theotimo Tomitano Episco-
 po, sanctissimis viris, perquam esse contumeliosa. Ab ipsis alij omnem erroris suspicio-
 nem amotam esse volunt, & totius concertationis invidiam convertunt in Episcopos Ori-
 genistis infensos, quos propriis similitudinibus Origenismi causam prætexentes, inique vi-
 ros infontes vexasse perpendunt; piissimorum hominum Hieronymi & Epiphaniij auctori-
 tatem ac testimonium insuper habentes, iisque Palladij, meri Origenista, à quo Chrysostrum
 vita conscripta est, suffragium anteponentes. Heribertus Rolvveydus, historiae Ecce-
 siasticae scrutator diligens, hos inter medios incedit, & viros illos qui Origenismi nomine
 traducti sunt, dogmata primum Origenis defendisse, deinde vero repudiasse conjecat:
 quod, si ita esset, ab illorum, vel sequentium temporum scriptoribus, omnia adversus Ori-
 genem, vel pro Origene argumenta studiose colligentibus, minime sane fuisset prætermis-
 sum. Superest igitur, ut dicamus Origenistas fuisse duplicis generis, Orthodoxos, & He-
 terodoxos; & invidiosum hoc nomen multis immerito, pluribus etiam iure fuisse tribu-
 tum. Fidem opinioni nostræ faciunt hinc Græca Menologia, quæ nonnullos ex Origenistis
 in Sanctorum album referunt, & spectata Chrysostrum virtus ac pietas, qui eos ita tutatus
 est, ut eandem quoque sibi appellationem conscisceret; inde Hieronymi & Epiphaniij
 partibus illis hæreseos notam imponentium testificatio. Profecto non unam fuisse Origeni-
 starum omnium doctrinam, nec eosdem mores satis ex Epiphanio evincitur, qui geminum
 illorum agnoscit genus: in quo licet incerta prodiderit, & post ipsum Augustinus, multi-
 plicem tamen hominum illorum fuisse sectam ex eo perspicuum est. Inter eos ut integer-
 rimis nonnulli fuerunt moribus, ita scædam libidinem & Onanismum aliquos exercuisse
 referenti Epiphanio facile credo; quicquid contradicat Halloxius: ex eoque adductum
 suspicor Epiphanium, ut cum præterea non eadem sentire Origenistas omnes inaudisset,
 putaret turpe illud factum, quod morum erat vitium, doctrinæ errorem fuisse, atque ita
 duplicem sectam constitueret. Ut miti plerique fuerunt ingenio, ita contentiosi alij, refra-
 ctarij, & cervicosi; velut qui Theophilo Alexandrino Præsuli violentas prope manus in-
 tulerunt, ut dicemus: dicaces alij & petulantes, diæteris sæpe & contumeliis Catholicos
 lacelebant;

*Epiph. Her.
 63. & 64.*

A laceſſebant; velut in eo, quod narramus, diſſidio, Catholicos appellabant Peluſiotas, quod tamquam luto immerſi, & curvi in terras ac cœleſtium inanes eſſent; ad vocem $\pi\lambda\alpha\sigma$, & nomen Peluſij, in Origeniſtarum Nitriensium, & eorum qui in Palaſtina degebant; vicinia ſiti, frigido & ſcurrili joco alludentes. Hieronymus Epistol. 61. ad Pammach. cap. 5. *Ha ſunt ſtrophæ veſtre atque praſtigie, quibus nos Peluſiotas, & jumenta, & animales homines dicitis, quia non recipimus ea quæ ſpiritus ſunt.* Baronium fugit dicti huius ſignificatio, & pro, *Peluſio* Baron. ad Ann. 193. cap. 10. & ad Ann. 400. c. 86. *tas*, legi jubet, *peluſiotas*, quod uterentur Origeniſtæ hac voce, ſugillantes atque ſubſannantes Catholicos; quaſi crederent mortuos reſurrecturos etiam cum pilis, dum recte dicerent eos reſurrecturos cum ſingulis corporis membris. Verum expoſitionis noſtræ fidejuſſorem damus Hieronymum

ipſum, Epistol. 65. ad Pammach. & Ocean. cap. 3. *Peluſiotas*, inquit, nos appellant. & *luteos*; *ant-*
 B *malesque*, & *carneos*, quod non recipiamus ea quæ ſpiritus ſunt: & cap. 1. *Putant enim me ſuum eſſe*
omnibus, & propter animales & luteos nolle palam dogmata conſiteri. Manifeſtius etiam in Ie-
 rem. 29. 14. *Qua cum audimus diſcipuli eius (Origenis) & Grunniæ (hoc eſt Ruſini) familia*
ſtercora, putant ſe divina audire myſteria; noſque qui iſta contemnimus, quaſi pro brutis habent animan-
tibus, & vocantur maledictos, eo quod in luto iſtius corporis conſtituti, non poſſimus ſentire cœleſtia.
 Ægyptios præcipue Monachos, apud quos maxime vixit Origeniſmus, ingenio fere fuiſ-
 ſe inquieto & turbido, & rerum novarum ſtudioſo, proptereaque in varias hæreſes inci-
 diſſe literis proditum eſt. Inde Aëriani, Euſtathiani, Anthropomorphitæ, Ioviniani, Eue-
 tychiani; aliique id genus ſexcenti prodierunt: & à vetuſtiori quoque avo Meletianis, &
 Ariani hærentes, antiſitem ſuum Athanaſium probriſ fixerunt. Vnde Hieronymus Apo-
 C *log. adv. Ruſin. libr. 3. cap. 7. Contendi Ægyptum, iuſtravi monaſteria Nitriæ, & inter ſanctorum*
choros, aſpides latere perſpexi.

VIII. Ex hoc hæreſeon, & Hæreticorum ſeminario Origeniſtæ Heterodoxi extiterunt. Narrat Epiphanius Hæreſ. 64. cap. 4. in Ægypto primum propagatum Origeniſmum apud Ægyptios monachos ſuo tempore floruiſſe. Ac primum Melania ſenior, nobilis femina, cum patria relicta Hieroſolymam pietatis cauſa concederet, facta inter Nitriæ Monachorum menſium aliquot mora, aditoque Didymo, Origenianiſ illic erroribus una cum Ruſino itineris comite infecta eſt. Contigit illud circa annum Chriſti 372. Quo tempore Epistolâ dedit ad Ruſinum Hieronymus, qua ad ſe in Syriam ut veniat, amice invitât. Poſtquam Hier. Ep. 41. ad Ruſin. autem Hieroſolymæ fixerunt ſedem, fovendis peregrinis, & rebus Chriſtianorum juven-

D *dis opes & operam conſumentes, exceperunt Evagrium Ponticum Conſtantinopoli cer-*
tas ob cauſas diſcedentem, ipſiusque animo primos Nitriensium Origeniſmi ſetus aſperſe-
runt. Ita inſtitutus Evagrius, & à Melania veſte monaſtica ex voto indutus, in Ægyptum
abiit, & poſtquam cum Didymo congreſſus eſt, in Nitriæ tandem monaſteriiſ ſeſe abdidit,
& inter florentes illic Origeniſtas nomen dedit. Auctor eſt Hieronymus in Epistolâ ad
Creſiphontem, cap. 2. ſcripiſſe illum ad Virgines, ad Monachos, & ad eam cujus nomen ni-
gredinus reſtatit perſiata tenebras (Melaniam ſeniorẽ intellige) & edidiſſe inſuper librum
de divinis ſcripturis, quo inſigne Origenis dogma ſupra à me ventilatum continetur; libros
vero ipſius à Ruſino Latine interpretatos Occidentem lætitiaſe. Appulit eodem aliquot
 E *poſt annis Palladius Galata, & triennio in aſceteriis tranſacto, Origeniſino imbutus, cum*
valetudine tentaretur, in Palaſtinam ſeceſſit, & hauſtum in Ægypto Origeniſmi virus paſ-
ſim profudit. Florebat tunc in his locis ſanctitate & virtute Paula Romana: hanc adoritur
Palladius, & in ſuas pertraxiſſet partes, niſi glifcenti malo mature occuſiſſet Hieronymus,
& hominis petulantiam habitâ cum eo diſſertatione coërcuiſſet. Rei hitoriam prolixè
narrat Hieronymus in Epitaphio Paulæ, cap. 11, & 12. quam ſibi ab eo creptant queritur
Palladius in Lauſiacis ſect. 78. & ſequentibus, item ſect. 124, Hieronymumque ſuggillat.

IX. At Iohannem Hieroſolymitanum præſulem iam labes iſthæc corripuerat. Is ante adeptum Episcopatum Monachus, Arianiſ & Macedonianis accommodaverat aures, iſſ-
 que relictiſ ad pontificiam dignitatem evectus Origeniſtiſ ſeſe applicuerat. Egre id tulit
 ſcilicet Epiphanius Salaminus Episcopos pro eo ac debuit, & blande coram multis præ-
 F ſens præſentem erroris commonefecit, quo ille cum partiariis uſque adeo excaudit, ut
 Epiphanio Anthropomorphitarum hæreſim publice objeceret; ſuamque tanta pertinacia
 defendit, ut eundem Epiphanium habitâ cum illis communionis poeniteret. Hinc eſſe-
 ratuſ Iohannes animo rixandi avido cauſas vindictæ quærebat, cum ecce commodum
 Paulinianum Hieronymi fratrem in Palaſtina extra ditionem ſuam Epiphanius, invitum
 licet ac reluſtantem, ad Diaconatuſ & Preſbyterij dignitatem promovit. Multa publice &
 privatim conqueſtuſ eſt Iohannes, rem ſeſe apud omnes per literas evulgaturum minitantiſ
 in eo ſe laſum inſuper addens, quod cum Deo ſacra faceret Epiphanius, dicere ſoleret:
 Domine, præſta Iohanni, ut recte credat. Objecta crimina diluit Epiphanius miti Epistolâ, qua quod Hier. Ep. 61. c. 1. inter Hieronymianuſ numero ſexageſima habetur; in qua non tam ſe appetitum ab eo ſi-
 gnificat, propter impoſitum Pauliniano Preſbyterij characterem extra ſuam ditionem,

cum id in monasterio, non in parochia Iohanni subiecta à se factum esset, & recepta inter A
 Cypri Episcopos consuetudine facere liceret, quam quod violatam Origenianis dogma-
 tibus fidem huic exprobrasset. Capite vero tertio hæc scribit: *Doleo & valde doleo, videns*
plurimos fratrum, & eorum præcipue qui professionem habent non minimam, & in gradum quoque sa-
cerdotij maximum pervenerunt, eius (Origenis) persuasionibus deceptos, & perversissimam doctrinam ci-
bos factos esse Diaboli. Vnde apparet quam multos iam tum Origenismi aura afflasset. De-
 mum in hæc verba concludit: *Palladium vero Galatam qui quondam nobis carus fuit, & nunc mi-*
sericordia Dei indiget, cave, quia Origenis hæresim prædicat & docet, ne forte aliquis de populo tibi cre-
dito ad perversitatem sui inducat erroris. Data est hæc Epistola anno Christi 392, Arcadio &
 Rufino Cæs. qua publicata, aliisque eiusdem argumenti ad Palæstinos Episcopos & Mo-
 nachos, & ad Siricium Papam ab eo datis, dissensionis rumor universum orbem continuo
 pervagatus est. Sciendum autem Hieronymum quoque inter & Iohannem, eiusdem Pau-
 liniani, multo vero magis Origenismi causâ, dissidia intercessisse: nam cum ab Epiphani-
 o staret Hieronymus, & non solum res in Pauliniani negotio gestas comprobaret, sed Ori-
 genis etiam errores palam damnaret, eo iracundiâ processit Iohannes, ut ab Ecclesiâ com-
 munionem Hieronymum segregaret, quemadmodum apud Pammachium queritur ipse
 Hieronymus: *Ego misellus, inquit, dum in solitudine delitisco, à tanto Pontifice repente truncatus*
Presbyteri nomen amisi. Nec idcirco tamen Ecclesiâ ingressu, vel Episcoporum ac Christia-
 norum societate se prohibitum isto capite & sequenti restatuit. Addit Epistola 62, quæ est
 ad Theophilum, cap. 4, exilium sibi à Iohanne postulatum fuisse & impetratum; minime
 tamen se in exilium fuisse depulsum.

Hier. Epist.
61. cap. 15

X. Rufinum interea hæc quoque discordiæ contagio infecit: nam cum semel haustam
 Origenis doctrinam in sinu foveret, eandem in Iohanne, & Palladio, aliisque oppugna-
 tam defendit. Hinc illud est Epiphaniij in Epistola ad Iohannem Hierosol. cap. 4. *Te autem,*
Frater, liberet Deus, & sanctum populum Christi qui tibi creditus est, & omnes fratres qui tecum sunt,
& maxime Rufinum Presbyterum, ab hæresi Origenis, & ab alijs hæresibus, & perditione earum. Nec
 aliam ob causam à conflata iam inde à multis annis cum Hieronymo necessitudine Rufi-
 nus defecit.

XI. Ingravescens in dies Iohannem Hierosolymitanum inter & Epiphanium odiis,
 tantis animorum motus compefcere studuit Archelaus Comes, vir, ut ait Hieronymus,
disertissimus & Christianissimus. Placuit in primis, ut quoniam violatæ fidei suspicio peperis-
 set discordiam, ejusdem professio viam ad concordiam muniret. Conditio tæderis loco,
 & iam coactò Monachorum, aliorumque complurium cœtu, unus expectabatur Iohannes,
 cum ille mulierculæ nescio cuius morbum caussatus, rem in aliud distulit tempus, monen-
 tique Archelao, & ad pacificendum invitanti, eadem usum excusatione non paruit. Tunc
 vero officij sui esse censuit Theophilus Alexandrinus laboranti Ecclesiâ succurrere; sive
 fama excitatus; sive, quod potius crediderim, invitatus à Iohanne. Isidorum itaque Ale-
 xandrinum Presbyterum ac Monachum, pietatis fama conspicuum, legatum ad Iohan-
 nem, alioque, sedandarum contentionum causâ mittit cum literis, quibus incensos ani-
 mos delinire, & in gratiam reducere tentabat. Verum sua spes Theophilum longe fecellit:
 quem enim allegaverat Isidorum, merus erat Origenista, Origenistis favens, turbandis re-
 bus quam componendis aptior: nam ante tres menses quam veniret Hierosolymam, lite-
 ras dederat ad Vincentium Presbyterum, quibus cum ut in orthodoxa fide, hoc est in Ori-
 genismo, perseveraret hortabatur; affuturum se propediem ad cuneos adversariorum pro-
 terendos. Verba sunt Hieronymi, cuius vestigia accurate persequimur. Sic ergo anima-
 tus egregius ille pacis sequester, Iohannem, alioque dissensionis huius participes adit, le-
 gationemque suam renuntiat. Et pacem conciliaisset fortasse, si non animum Origenismi
 fermento imbutum prodidisset: cum enim doctrinæ huic insensum Hieronymum esse sci-
 ret, iterum quidem ac tertio ad eum Theophili nomine accessit, commissas autem sibi li-
 teras reddere noluit. Querenti autem Hieronymo, ac dicenti: *si legatus es, redde legationis*
epistolas; si epistolas non habes, quomodo legatum te probabis? literas quidem ad eum habere se
 respondit, rogatum se tamen à Iohanne ne redderet. Ita favoris in alteram partem suspi-
 cione injecta, spem pacis peremit, reque infecta discessit. Discedenti Apologiam pro sua
 causâ ad Theophilum tradidit Iohannes, cuius lucubrationi interfuerat Isidorus, & ope-
 ram suam contulerat; ut idem esset, ait Hieronymus, *& dictator & bajulus litterarum.* Maximam
 interim fratrum multitudinem, & Monachorum choros in Palæstina sibi non communi-
 cantes (verba sunt Hieronymi) quasi hostes publicos astimavit Iohannes; cum ad ejus re-
 fugiendam communionem Epiphaniij monitu fuissent compulsi. Responsum præterea ad
 supra memoratam Epiphaniij Epistolam dare dedignatus, legatos, quod prius minitatus fue-
 rat, quaquaversus mittit, qui accusatorias in Epiphanium literas ad Theophilum Alexan-
 drinum à se conscriptas per totum orbem disseminarent, sed in Occidente potissimum,

Hier. Epist.
61. ad Pam-
mach. c. 15.

Hier. Epist.
61. cap. 2.
& 15.

A quibus, ut loquitur Hieronymus, Occidentalium Sacerdotum aures commoveret.

XII. His excitus Pammachius, Roma Hieronymum rogat per literas, ut quoniam multorum animos in diversa distrahebat hæc altercatio, Epiphanijs causam alius, alius Iohannis tuentibus, suam ipse sententiam exponeret. Morem gessit Hieronymus, & huculenta responsione, anno Christi 393. data, veram ac genuinam contentionis causam esse ostendit, non Pauliniani consecrationem, quam iracundiæ suæ Iohannes prætendebat, sed Origenismum, quem ad octo revocatum capita Iohanni objectum fuisse narrat, & quibus tria tantum purgaverit. Atque hæc diligenter notari jubeo, ut inde Origenistarum huius ætatis doctrina & dogmata in controversia posita spectari possint. Primum illud est; nec Filium videre posse Patrem, nec Spiritum videre posse Filium: secundum; animam propter peccata è cælo fuisse in corpus, sic tamquam in carcerem dejectam: tertium; futurum ut Diabolum & Dæmones peccatorum aliquando peniteat, & cum Sanctis in cælo regnent: quartum; Adamum & Evam ante peccatum corpore caruisse, humana autem corpora iis post peccatum circumposita tunicis pelliceis significari: quintum; carnem neutiquam suscitatum iri, non membra denuo simul esse compingenda, sexu homines penitus carituros: sextum; Paradisum terrestrem allegorice intelligendum: septimum; aquas quæ super cælum in Scriptura esse dicuntur, Angelos esse, quæ supra & infra terram, Dæmones: postremum; imaginem Dei peccando hominem amisisse. Plurima præterea lectu digna habet hæc Epistola, si quis accuratam temporum illorum notitiam consequi cupit. Id præcipue manifestis rationibus comprobatur Hieronymus, quod diximus, ante ordinatum Paulinianum, iam Origenis causa Iohannem & Epiphanium inter se fuisse altercatos. Quamobrem Halloxtum miror, & recentiores quosdam, qui hodieque contradicant, nec Hieronymi solum testimonium flocci faciant, sed & Epiphanijs, qui ita Iohannem alloquitur: *Video nimis quod propter hanc causam omnis vestra indignatio concitata sit, quod dixerim vobis, Atque patrem, Origenem scilicet, & aliam hæresin radicem & parentem laudare non debetis. Et cum vos rogarem ne ita crederetis, & monerem, contradixistis, & me ad tristitiam & lacrymas adduxistis: non solum autem me, sed & alios plurimos Catholicos, qui intererant. Inde, ut intelligo, hæc est omnis indignatio, & iste furor, & idcirco comminamini, quod mitatis adversum me Epistolas, ut huc illucque sermo vester discurrat.* Denique propositum sibi esse declarat in eadem Epistola Hieronymus, opere peculiari dogmata Origenis convellere.

D XIII. Veritas interea ne literis Iohannis, & Ildori in insurrectionibus occupatus Theophili animus male de Orthodoxorum causa sentiret, æquum duxit gestarum rerum historiam ad eum perscribere, seque & gregales suos apud eum purgare. Pacem ergo optare se, ad eamque conciliandam paratum declarat per Epistolam, quæ inter Hieronymianas numero sexagesima secunda habetur, & eodem anno 393. data est: multa deinde imposta sibi à Iohanne crimina confutat; in quibus advertendum est insimulatum eum à Iohanne, quod Origenis opera quædam Latine vertisset, respondisse: *Hoc non solum ego feci, sed & confessor Hilarius fecit, & iam nunc uterque nostrum noxia quæque detruccans utilia transtulit: & paulo post: Sicut enim interpretationem & idiomata Scripturarum Origeni semper attribuit, ita dogmatum constantissime abstulit veritatem.* Ut ostendat præterea quam vana esset Iohannis de Pauliniani ordinatione querela, ordinatum eum asserit in Eleutheropolitano territorio, non in Æliensi. Eleutheropolis autem ea est Hebron; Ælia, Ierusalem. Denique postquam ad procurandum sibi exitum Iohannem laborasse, & auctoritatem publicam ac rescripta sollicitasse questus est, cupere se significat, ut discordiæ omnes sopiantur. Vtraque parte audita veritatem perspexit Theophilus, & malis artibus non bonam causam à Iohanne aliusque foventi comperiens, adversam ita amplexus est, ut utrosque tamen ad sinceram concordiam revocare niteretur, & repugnantes Origenistas molliter ac benigne adhiberet.

F XIV. Cæterum ad coercendam serpentis Origenismi luem sequente anno Hieronymus Augustinum pietate florentem & eruditione, quicquid sibi notitia aliqua intercesserat, paratio Alypio Tagastensi postmodum Episcopo, quique iam ante optare se significaverat, ut Origenis opera ab Hieronymo Latine redderentur, monet per Epistolam, quæ intercidit, ut in Origenis scriptionibus cautus incedat, approbatis melioribus, sequioribus rejectis: at Origenis sibi notari errores responsione sua Augustinus postulavit. Certe ab his dissensionibus animum procul hic habuit, neque multum sese interposuit Origenistarum rebus: errores duntaxat Adamantij pro re nata impugnavit, velut in libris De Civitate Dei. Hieronymum autem ad reintegrandam cum Rufino amicitiam valde hortatus est.

XV. Anno à Christi ortu 397. post viginti quinque annorum discessionem Romam reversa est Melania, Rufino itinerum socio comitata. Causam reditus eam fuisse dicit Palladius: Melaniam neptem suam, Piniani uxorem, nuptiarum, mundi que pertasam, Christo reliquum vitæ consecrare velle cum accepisset, veritatem seniore ne in perverfos secessionis suæ duces neptis sua incidere, Romam advolasse, eamque consilijs adjuvissse.

Aliam itineris causam assignat Baronius, Romam nempe Origenismi invehendi studium, A cui Melaniae iunioris secessus apud vulgum obtentu fuerit. Opinioni suae auctorem non dedit; conjecturis tantum obsecutus est.

XVI. Simul atque Romam appulit Rufinus, libros Origenis *αὐτῶν* à se Latinitati redditos in publicum editurus, priorem Apologiae Pamphili librum conversum itidem à se & interpolatum, & una suam De adulteratione librorum Origenis lucubrationem prae- B mitit, ad viam Origenismo communiendam. Vtrumque Macarii hortatu aggressum se testa- tur in Praefationibus: at id ab eo per simulationem jactatum asserit Hieronymus Apolog. libr. 2. cap. 3. In Praefatione ad Macarium Pamphili Apologiae praetexta, non obscure tan- git ille Epiphanium & Hieronymum, cum de sua interpretatione sic dixerit: *Mibi tamen non dubito quin offensam maximam comparci eorum, qui se lajos putant ab eo, qui de Origene non ali-* B *quid male senserit.* Atque haec similem ipsius conquestionem in memoriam revocant, quam in Perorationem ad interpretationem Commentariorum Origenis in Epistolam ad Romanos inferit: *Sea delectabit, inquit, indulsisse laboribus, si modo non, ut in aliis experi sumus, malevola mentes vigilis nostris contumelias reddant, si non studia obrectationibus, & labores remunerentur insidij. Novum quippe apud eos culpa genus subimus: & mox: Hoc autem totum mihi donant, non amore mei, sed odio Auctoris.* Sed redeamus ad Apologiae Praefationem. Postquam purgandi sui causa, velut professionem fidei Rufinus edidit: *Haec, inquit, Hierosolymis in Ecclesia Dei à sancto Sacerdote ejus Iohanne praedicantur: haec nos cum ipso & dicimus & tenemus.* Hieronymum etiam his verbis defricat in suo De adulteratione librorum Origenis libello: *Auctores ob-* C *rectatores eius (Origenis) y sunt qui vel in Ecclesia disputare latius solent, vel etiam libros scribere, qui totum de Origene vel loquantur, vel scribunt: ne ergo plura eorum facta cognoscantur, qui usque si ingrati in magistrum non essent, nequaquam criminosi viderentur, neque simplices quosque ab eius lectione detererent.* Nam cum Origenem mirifice celebrasset Hieronymus etiam tum juvenis, & plusquam 70 Homileticos ipsius libros, multa etiam de Tomis in Apostolum scri- ptis Latine reddidisset, ex ejusque libris Commentarios suos locupletasset, mox in eum calcitrare coepit. Neutrquam vero his perstringi Hieronymum putat Halloxius, quia jam reconciliata fuerat inter eos gratia, & paulo superius Hieronymi cum laude meminerat his verbis: *Damasus Episcopus, cum de recipiendis Apollinarianis deliberatio haberetur, editionem Ec-* D *clesiasticae fidei, cuiusdem editioni, si Ecclesia jungi velint, subscribere deberent, conscribendam manda-* *vit cuidam amico suo Presbytero viro disertissimo, qui hoc illi ex more negotium procurabat.* D *addere poterat Halloxius eundem à Rufino honoris causa nominatum in Praefatione librorum* *αὐτῶν*, qui hoc tempore prodierunt. Verum hoc erat ingenio Rufinus; paenam in os laudabat, clam detrahebat; similitatem fovebat in sinu, amicitiam fronte gerebat. Itaque palpum coram obtudebat Hieronymo, ut acrius occulte morderet. Hoc amplius, Hiero- nymus ipse Apolog. 2. in Rufin. cap. 6. haec verba ita repetit, quasi neutiquam ad se per- tineant: sed vel tacite notari se non sensit; vel perspectam calumniam simulate reticuit. Ut ut est, suum maneat Lectori iudicium: sequentia certe manifeste Epiphanium petunt: *Denique quidam ex ipsi, qui se velut evangelizandi necessitatem per omnes gentes, & per omnes lin-* E *guas habere putat, de Origene male loquens sex millia librorum eius se legisse, quamplurima fratrum* *multitudine audiente confessus est.* Ipsos deinde *αὐτῶν* libros Vrbi propinans Rufinus, quo magis Lectores illiceret, Praefationem Operi praefixit, eaque declaravit sese reliquis Do- gmatibus intactis falsas Origenis de Trinitate sententias, ut pote ab Haereticis insertas, vel emendasse, vel praetermississe: grassans enim hoc tempore Arianismus adversus Orige- nem, cuius ambiebat patrocinium, Catholicos commoverat. Exemplo quoque Hierony- mi, multorum jam Origenis librorum Interpretis, adductum se significat hac ipsa Prae- fatione Rufinus, ut scriptiois illius conversionem suscipere. Et causae tamen ita diffusus est, ut Praefationi nomen suum adscribere non auderet; & assensu praeterea Theophili & Hieronymi gloriaretur.

Multis enimvero cordi fuit opus illud à Rufino translatum, & Origeni Sacerdotes, Mo- nachos, & Christianorum vulgo multos adjunxit, & Siricij quoque Papae simplicitati il- F lusi. At plures tamen doctrinae novitas perculit; adeo ut totum orbem post Rufini inter- pretationem in Origenis odium exarsisse, & translatum opus expavisse tradiderit Hierony- mus libr. 1. Apolog. cap. 3. Auctor quoque ille est, primam Marcellam Romanam, nobilitate generis, & pietate illustrem, subolefcentem errorem deprehendisse ac repressisse. Discessum itaque destinantes facti auctores, cum iam fere ut Haeretici designarentur, Ecclesiasticas Epistolas à Siricio impetrant, ut Ecclesiae communionem gloriari possent: atque his communibus Rufinus Aquileiam remeavit.

XVII. At Pammachius & Oceanus de rebus in Vrbe gestis Hieronymum certiores faciunt, & Rufinianam librorum *αὐτῶν* interpretationem cum Praefatione transmittunt, postulantque ut libros eosdem meliori fide convertat, & injectas de se suspiciones

- A diluat. Redierat cum illo iam tum in gratiam Rufinus, cum Hierosolymis proficisceretur. Subdola itaque Rufini Praefatione clam atrocium se & impetuum sentiens Hieronymus, & inter Origenistas positum, hanc eum eo injuriam amice & leniter expoſtulavit per Epistolam, cujus hoc est exordium: *Diu se Roma moratum sermo proprius indicavit*: unde licet conſpicere iam ante ad eum literas Rufinum dedisse. Sed cum per veſturae moras ferius Romam delata fuisset Hieronymi reſponſio, renuntiatum interea fuerat Rufino novam librorum *de abſolu* interpretationem ab eo parari, quam eo conſilio conditam à se ſcribit Hieronymus Apolog. libr. 1. cap. 2. non ut crederet Lector iis quae interpretabatur; ſed ne crederet iis quae ante tranſtulerat Rufinus. Atque ita dirempta inter eos gratia, datam ad Rufinum Epistolam Hieronymi familiares, qui curandam eam acceperant, ſuppreſerunt. Suſceptam interim, Pammachij & Oceani rogatu, ſinceriorem librorum De principiis conversionem abſolvit Hieronymus, & ad eos Romam miſit, cum luculenta Epistola, *Hier. Ep. 65.* qua Origenis doctrinam & eruditionem laudasse ſe fatetur, dogmata tenuiſſe pernegat. *Laudavi, inquit, interpretem, non dogmatistam; ingenium, non fidem: Philoſophum, non Apoſtolum. Quod ſi voluit ſuper Origene meum ſcire iudicium; legant in Eccleſiaſten Commentarios, reſpiciant in Epistolam ad Ephesios tria volumina; & intelligant me ſemper eius dogmatibus contrariſſe: & iterum; ſi mihi creditis, Origeniſtes numquam fui; ſi non creditis, nunc eſſe ceſſavi: & ſequenti capite: Fac me erraſſe in adoleſcentia; & Philoſophorum, ideſt Gentilium ſtudiis eruditum in principio fidei dogmata ignoraviſſe Chriſtiana; & hoc putaſſe in Apoſtolo, quod in Pythagora, & Platone, & Empedocle legerant: cur parvuli in Chriſto atque lactentia errorem ſequimini? cur ab eo impietatem diſcitis, qui necdum pietatem noverat? Secunda poſt naufragium tabula eſt culpam ſimpliciter conſideri. Imitati eſtis errantem, imitanti & correctum. Similiter in Epist. 62. ad Theophilum: Sicut enim interpretationem, & idiomata Scripturarum Origeni ſemper attribui, ita dogmatum conſtantiſſime abſtuli veritate. Et tamen cum Commentarios ſuos in Eccleſiaſten, & Epistolam ad Ephesios Adamantij ſcitis reſerſerit, vix iis ſemel contradixit: imo vero ne Origenem quidem auctorem citavit. Quod ſi ea pro falſis habuit, cur cenſurae notam non appoſuit? cur cum id ſibi vitio daretur, id ſibi gloria duxit? Nam quod dicunt, inquit Prolog. in libr. 2. Comment. in Mich. Origenis me volumina compilare, & contaminari non decere Veterum ſcripta: quod illi maledictum vehementer eſſe exiſtians, eandem laudem ego maximam duco, cum illum imitari volo, quem conſulis prudentibus & vobis placere non dubito: cur in Praefatione ad librum De nominibus Ebraicis, ait*
- D neminem niſi imperitum, negare Origenem poſt Apoſtolos Eccleſiarum eſſe magiſtrum? Igitur non ſine cauſa Rufinus Origeniſtam aliquando fuiſſe Hieronymum jaſtabat. *Hac eſt, inquit Inveſt. 1. tua tanti magiſtri gravitas, ut eum quem in alijs laudas, condemnes in alijs; & quem in Praefationibus tuis alterum poſt Apoſtolos Eccleſiarum magiſtrum dixiſti, nunc haereticum dicas? Quis haereticus Eccleſiarum magiſter aliquando dici potuit?* Futilis ad hac Hieronymi excuſatio, qui Proem. in 11. Comment. Iſaia reſponder Origenem, Eusebium, Apollinarium, alioſque à ſe in Commentariis ad libros Danielis, magiſtros Eccleſia nominatos, ad diſtinctionem quorundam qui à Chriſti fide erant alieni. Pergit Hieronymum laceſcere Rufinus, eumque Origenis fidem numquam ſe laudasse jaſtantem propriis ipſius verbis coarguit. Quibus ille velut convictus ſcribit libr. 3. Apolog. cap. 3. *Eodem fervore quo Origenem ante*
- E *laudavimus, nunc damnatum toto orbe damnemus: & mox: Erravimus iuvenes, emendemur ſenes: & iterum: Ignosce mihi quod Origenis eruditionem, & ſtudium Scripturarum, antequam ejuſ haereſim plenius noſſem, in juvenili aetate laudavi. Inde Poſthumianus apud Sulpitium Severum merito ait: Illud me admodum permovebat, quod Hieronymus, vir maxime Catholicus, & ſacrae Legiſ peritiſſimus, Origenem ſecutus primo tempore putabatur, quem nunc idem praecipue, vel omnia illius ſcripta damnaret. Inde & Vigilantius ipſum ſic tamquam Origeniſtam in ceſſebat; quam tamen criminationem depellere conatur Epist. 75. Inde & Auguſtinus in conſtantiam & mobilitatem ingenij Hieronymo Origenem ſibi olim percarum iam infamanti ſubobſcure exprobrat Epist. 8. *Petimus ergo, inquit, & nobiſcum petiit omnis Africanarum Eccleſiarum ſtudioſa ſocietas, ut in interpretandis eorum libris, qui Graece Scripturas noſtras quam optime tractaverunt, curam atque operam impendere non graveſis: poteſ enim efficere, ut nos quoque habeamus illos tales viros, & unum poſitiſſimum, quem tu libentius in tuis literis ſonas: Origenem nimirum, cujus magnam tum quoque fuiſſe in Africa celebratam ex eo manifeſtum eſt. Inde & Pelagius Papa 2. in Epistola ad Eliam Aquileienſem, & alios Iſtria Episcopos, Annon, inquit, & Hieronymus noſtri Eccleſia Presbyter, & ſingularis Ebraei ſermonis interpres tanto erga Origenem favore intenditur, ut pene diſcipulus eius eſſe videatur? Inde denique ſub Hieronymi nomine conſcripta eſt Epistola, in qua ſe Origeni aliquando adhaeſiſſe dolet.**
- F Quamvis autem viri pii & orthodoxi officio functus ſit, cum agnitos Origeniſmi errores ejuravit; optabile tamen foret, ut ſanctiſſimus ille doctor conſtantior animi fuiſſet & moderatior, neque tam facile bili ſuae fuiſſet morigeratus, ut in contraria, pro rerum ac temporum ratione, trahi ſe & jaſtari ſiſſet, nonnumquam etiam maximos viros amarif-

simis convitiis perfudisset: fatendum quippe est iure eum saepe à Rufino fuisse reprehensus; saepe etiam Rufinum ab eodem sine causa fuisse culpatum. Hac porro cum agerentur, annus Christi trahebatur trecentessimus nonagesimus nonus.

XVIII. Quo tempore Hieronymianam librorum *ἑρμηνεία* interpretationem Pamachus continebat; verum ab amico ipsius quodam fraude descripta in vulgus emissa est. Interpretationis autem suae perfidiam ex huius conflictu perceptum iri, versutiaque suas iam proditas intelligens Rufinus, ad eumque perlatis Aptoniani opera literis, quas ad Pamachium & Oceanum una cum libris *ἑρμηνεία* recens à se Latinitate donatis Hieronymus miserat, triennium in elaboranda duplici Apologia contrivit. Prior vetustate intercidit: posterior superest in duas divisa partes, quarum prima criminationes ab Hieronymo impactas retellit, altera Hieronymum ipsum suggillat. Quae cum in apertam contentionem erumperent, duas in partes, ut fit, Romanorum Christianorum animi abiere, cum Rufino alij, alij Hieronymo faverent; nec Romani duntaxat, sed & quotquot tere per orbem sparsi erant, diversis studiis ferebantur.

XIX. Tum vero partium suarum esse intellexit Anastasius Papa, non quidem exorientes motus lenimentis adhibitis consopire, quod factum à decessore eius Siricio notavimus; sed malum occulte crescens Apostolica auctoritate rescindere. Re itaque diu ac mature in utramque partem perpensa Origenis tadem erroribus harescos notam impressit anno 400, Theophili studium imitatus, qui superiore anno in Alexandrina Synodo eisdem damnaverat. Statim vero dimissis in omnes partes nuntiis, Origenianorum errorum damnationem promulgat Anastasius; qua accepta iidem passim reprobatii sunt. Eadem de re disserentem audiamus Theophilum in Epistola ad quosdam Monachos, quam profert Iustinianus in Epistola ad Menam: *ἡκούσθη ἀναστασίου τοῦ βασιλέως, καὶ τῶν ἀντιπροσβουλεύων, ὡς ἔπαυσε καὶ οὐ τρωμάτων ἀγίας ἐκκλησίας ἐπινοῶν Ἁ. ἀναστασίου, ὅτι παλαιότερον ἀγωνισμάτων ἐπέδοξε, ὅτι ἀποδοξὸν ἐπιστήμην λαβὴν χειροτονήσας, ἧ καὶ πᾶσα τῆ μακαρίων καὶ τῶν ἁγίων ἐπιστολῶν ἐπιθεωροῦσιν ἐν τῇ συνόδῳ, ὡς ἀποδοξὸν ἦν τῆ ἀληθῆς ἀγίας ἐκκλησίας ἡ καὶ τῶν ἀποστόλων ἁγίων. Igitur anathema dicitur es in Origenem aliosque Haresicos, quem admodum factum est a nobis, & ab Anastasio sanctae Romanorum Ecclesiae Episcopo, qui ex veteribus certaminibus clarus, dux illustris populi creatus est, quem & omnis Beatorum Occidentis Episcoporum sequitur catus, Alexandrinorum ecclesiae sententiam adversus impiam latam suscipiens. Hieronymus certe libr. 2 Apolog. cap. 6. prater Anastasium & Theophilum, tradit Venerium quoque Mediolanensem Episcopum, & Chromatium Aquileiensem, D Origenem subiectis sibi populis haeticum denuntiasse.*

XX. At parum se se promovisse ratus Anastasius, si non tumultus auctorem Rufinum, & bellum tenentem retunderet, Romam cum ad causam dicendam accessit: tergiversatur Rufinus, & Apologiam scribit ad Anastasium, qua levibus ad detrectandam professionem excusationibus usus fidem suam profitetur: deinde ait: *Origenis ego neque defensor, neque assertor sum, neque primus interpretes: alij ante me hoc idem opus fecerunt: scilicet & ego postremus, rogatus a fratribus. Si iubetur ne fiat, iussio observari debet in poste um. Si culpantur qui ante inquisitionem fecerant, culpa à primis incipiat. Ego enim prater hanc fidem, quam supra exposui, id est quam Romana Ecclesia, & Alexandrina, & Aquileiensis nostra tenet, quaque Hierosolymis predicatur, alienam nec habui unquam in isto homine, nec habeo, nec habebo. Neutiquam tamen excusationem hanc*

Hier. Apol. 2. cap. 6.
Hier. Epist. 16.

Anastasius accepit, sed instante Marcella Rufino, ut verbis utar Hieronymi, cauterium harescos inulsi, eumque damnavit anno 401. *Damnatio Haresicorum*, inquit idem Hieronymus, *haec Marcella fuit principium, dum adducit testes, qui prius ab eis eruditi, & postea ab haeretico fuerant errore correpti; dum ostendit multitudinem deceptorum, dum impia ἑρμηνεία ingerit volumina, qua emendata manu scorpion monstrabantur; dum acciti frequentibus literis Haeretici, ut se defenderent venire non sunt ausi, tantaque vis conscientiae fuit, ut absentes damnari, quam praesentes coargui maluerint. Huius tam gloriose victoris oratio Marcella est. Cuius victoria fama cum per totum orbem increbuisse, Anastasium ipsum super Rufino consuluit Iohannes Hierosolymitanus, ejusque sententiam exploravit. Extat Anastasij responsio data ad A. 402. in qua notandum primo illud est, multis ab eo laudibus Iohannem Origenismi licet suspectum extolli; deinde & istud: *Origenes autem, cuius in nostram linguam composita derivavit* (Rufinus) *ante quos fuerit, in qua processerit verba, nostram propositum nescivit.* Addit Rufinum hac interpretatione fidem ab Apostolis propagatam violare voluisse; non damnare tamen, si à traditis in interpretato Opere dogmatis abhorreat; damnare se penitus, si iisdem assentiat. Tum paulo post, illud quoque, inquit, *quod evenisse gaudeo, tacere non potui, beatissimorum Principum mansisse responsa, quibus unusquisque Deo servicus ab Origenis lectione revocetur: damnandamque sententiam Principum, quem lectio rerum profana prodiderit.* Suam demum super Rufino sententiam his verbis exponit: *Itaque, frater carissime, omni suspitione seposita, nihil in scio quod propria mente Origenis dicta in Latinum transtulit ac probavit, nec dissimilis ab eo est, qui alienis vitis praestat assensum. Illud tamen scire cupio ita haberi à nostris partibus alienum, ut quid agat, ubi sit, nescire ca-**

A *pamius. Ipse denique viderit, ubi posuit absolvi. Quocirca Rufinum ita alloquitur Hieronymus Apolog. libr. 3. cap. 6. Vade potius Romam, & presens apud eum (Romanum Episcopum) ex-*
 postula, *car tibi & absenti, & innocenti fecerit contumeliam; primum ut non reciperet expositionem fidei*
 tua, *quam omnis, ut scribis, Italia comprobavit, & baculo tuarum ut noluerit literarum contra canes*
 tuos: *deinde ut Epistolas contra te ad Orientem mitteret, & cauterium tibi harescos dum nescis inureret,*
dicereque libros Origenis ad te esse translatos, & simplici Romanae Ecclesiae plebi traditos, ut
 fidei veritatem, *quam ab Apostolo didicerant, per te perderent; & quo tibi maiorem faceret invidiam,*
aut tu sit criminari hos ipsos. Praefationis tuae testimonio roboratos. Quinetiam in Epistola 82. ad
 Marcellinum & Anapsychiam, sese ait subdolum libellum à Rufino oblatum Anastasio Pa-
 B *cerit quispiam, quam Apologias ipsas, de quibus proxime commemorabimus.*

XXI. Hoc ipso anno geminam Rufini adversum se Apologiam gemina itidem adver-
 sus Rufinum Apologia Hieronymus excepit: nam cum ex Occidente Hierosolymam re-
 measset ipfius frater Paulinianus, libros illos adversus eum elaboratos, nondum quidem
 ab Auctore, quem merus scilicet & pudor inhiabant, in lucem esse editos, sed inter Ru-
 fini tamen familiares circumferri significavit; è quibus cum in vulgus exiissent nonnulla,
 collecta ea ad fratrem pertulit: quod ipsum praestiterunt per literas Pammachius & Mar-
 cellinus. Non ad has ipsas itaque Rufini scriptiones, sed ad relatas à Pammachio, Marcel-
 lino, & Pauliniano criminationes priorem quam habemus Apologiam Hieronymus adorn-
 navit. Duobus ea continetur libris, & Pammachij ac Marcellini nomine inscripta est, quo-
 rum monitu fuerat elucubrata; ad eos vero transmissa, quos scriptis suis Rufinus afflave-
 rat: in eaque declarat Hieronymus constitutum esse sibi peculiari opere Pamphili & Eu-
 sebij Apologiam refellere. Hæc simul atque ad Rufinum perlata est, ira incitatus, respon-
 sum una cum Apologiis misit ad Hieronymum, quo hastatis eum apicibus terribat, mor-
 tem minitans, & ad tribunalia sese provocaturum, nisi maledictis abstineret. Verum futiles
 minas parvipendens Hieronymus, posteriorem Apologiam continuo rescripsit.

XXII. Post septem annos quam hæc acta sunt, diem clausit extremum Melania senior,
 vix à quadraginta diebus Hierosolymam reversa. Rufinum quoque sequente anno, qui fuit
 à Christo nato 410, Aquileia ab Alarico vastata in Sicilia profugum periisse tradit Baro-
 D *num. At in Epistola ad Vrsacium, quam interpretationi Commentariorum Origenis in li-*
 brum Numerorum præfixit Rufinus, quamque cum nondum edita esset, mecum olim be-
 nigne communicarunt clarissimi fratres Bigotij, ita scribit: *sed reddenda pollicitationi non*
tempestrum, ut ille ait, sed tempestuosam nobis tempus ac turbidam fuit. Quis enim ibi stilo locus est,
ubi hostilia tela metuuntur? ubi in oculis est urbium agrorum que vastatio? ubi fugitur per marina discrimi-
mina, & ne ipsa quidem absque metu habentur exilia? In conspectu etenim, ut videbas etiam ipse, no-
stro Barbarus, qui Rhegino oppido miscbat incendia, angustissimo à nobis freto, ubi Italia solum Sicula
dirimitur, arcebat. Agebat ergo tum in Sicilia. Ait deinde: Tam enim ex omnibus qua in Lege
scripta reperi, sola ut puto in Deuteronomio desunt orationcula, quæ si Dominus inveni, & sanitatem
dederit oculis, cupimus reliquo corpore sociare: quamvis amantissimus filius noster Pinianus, cuius reli-
 E *giosum carum pro amore pudicitia profugum comitatur, injungat & alia. Pinianus ille, cuius in co-*
 mitatu se tum fuisse ait Rufinus, is erat Melania junioris maritus. Hunc Roma discessisse
 anno 408, & Carthaginem appulisse anno 409, ipse agnoscit Baronius. Igitur vel Rufi-
 num in Sicilia à Piniano & utraque Melania relictum mors anno sequenti oppresserit; vel
 certe tempus à Baronio assignatum uno saltem anno Rufini obitus anteverterit. viri Ori-
 genianæ doctrinæ ita studiosi, ut infinitas sibi turbas, convicia, infamiam, & damnationem
 denique eius causa pepererit: qui si animo suo fuisset moderatus, & à librorum *ad ap-*
zæ interpretatione abstinuisset manum, suum sibi Origenes decus, gloriamque in Occi-
 dente servasset; verum dum tradit illum Latinis legendum, ex omnium manibus excussit:
 Totus enim orbis, inquit Hieronymus, *post translationem Rufini in Origenis odium exarsit, quem*
 antea simpliciter lætissabat. Nihilominus ab Anastasio licet damnatus fuerit Rufinus, eius ta-
 F *men consuetudine usum fuisse Chromatium Aquileiensem Episcopum persuadet ipsius*
 Præfatio Eusebiana: historiam se conversa præmissa, qua rogatu Chromatij, animo ex pa-
 triæ clade afflictio solamen adhibere volentis, susceptam illam à se ostendit. Melaniam
 quoque diu post insictam Rufino censuram certatim laudibus extulerunt Augustinus &
 Paulinus: & post mortem demum in Græcorum Martyrologiis inter sanctos adscripta est.

XXIII. At non Rufini obitu sata ab ipso Origenismi semina extincta sunt. Pelagius
 Monachus natione Britannus, arrepta quadam Origenis dogmata à Rufino exculta & pro-
 pagata renovavit. Quocirca Hieronymus in Proæmio ad libr. 1. Comment. in Jerem.
 Grunnium, hoc est Rufinum, Pelagij præcursorem & magistrum appellat. Dogma quoque
ambrasiæ & ambrosiæ, quod supra tractavimus, ab Origenistis accepisse Pelagianos pro-
 dit in Proæm. Dialog. adv. Pelag. & in Proæm. libr. 4. Comment. in Jerem. & in Epist.

ad Ctesiph. cap. 2. Et Augustinus libr. 2. De peccat. origin. adv. Pelag. & Caest. refert A
in iudicio Episcopali Carthagine habito, quarenti Paulino Diacono Presbyterorum no-
mina, à quibus pestilentem suam doctrinam Caestius acceperat, respondisse Caestium:
*Sanctus Presbyter huius, Rome qui mansit cum sancto Pamnathio. Ego audivi illum dicentem quia
tradux peccati non sit. Idcirco Origeniani nominis invidiam in se conversam sentiens Pela-
gius, cum apud Innocentium Papam se purgaret, in Libello fidei praeipuos Origenis er-
rores proterere se simulavit. Porro ut Origeniana haeresi Pelagiana, sic*

Nestori na lues successit Pelagiana,

inquit Prosper in Epitaphio Nestoriana & Pelagiana haeresi. Sed quoniam praeter in-
stitutum nostrum est illarum historia, & aliorum laboribus iam factis illustrata, ad sequentia B
properamus.

XXIV. Obtritus plane ac pessumdatus in Occidente videbatur Origenismus, cum ecce
Aviti duo Hispani, Romam alter, alter Hierosolymam protecti, in patriam post reditum
merces Origenianas intulerunt. Horum alter (is, ni fallor, qui Hierosolymam contende-
rat, quemque adivisse Hieronymum in Palaestina degentem verisimile est) ab Hieronymo
postulaverat, ut Origenis libros *dei verba* sincere & fideliter conversos ad se mitteret;
quod cum facile impetrasset, cayendosque errores per epistolam Hieronymum prae-
monstrasset, iis tamen implicari se & illudi passus est; ac alterum quoque Avitum in eadem
opinationes pertraxit. Patriae consulens Paulus Orosius, quam haec, atque aliae item haere-
ses pervadebant, Augustini opem oblato ipsi Commonitorio imploravit. Scripto statim
ad Orosium Commentariolo adversus Priscillianistas & Origenistas, haeresim utramque C
Hispaniam infestantem proculcavit Augustinus; & in eximio praeterea De Civitate Dei
opere, quod tunc elaborabat, ut & in aliis quoque scriptionibus, cum Origenistis prae-
latus est. Quaestionem unam, quae est de origine animarum, definire non ausus, Orosium in
Palaestinam misit ad Hieronymum, quem disceptationis huius arbitrum esse voluit. Ma-
nifestum itaque ex eo est, merito inter supposititia & Augustino perperam adscripta reiici
libellum De Deitate & Incarnatione ad Ianuarium, qui habetur in Appendice quarti To-
mi: quippe qui Origenianus fere pannis confusus & confarcinatus est.

Circiter idem tempus Sempelagianae haeresi robur Iohannes Cassianus in Gallis con-
ciliabat ex Origenis scriptionibus, cuius è contrario nomen Vincentius Lirinensis ibidem
traducebat: in Commonitorio siquidem priore adv. Haeres. cap. 23. dum ostendere co-
natur errorem Origenis Ecclesia Dei offensionem fuisse, postquam praeclaras illius dotes D
multis dilaudavit, eo inquit, *res decidi, ut tanta persona, tanti Doctore, tanti Propheta non hu-
mana aliqua, sed ut extus docuit, nimiam periculosa tentatio plurimos à fidei integritate deduceret.
Quamobrem hic idem Origenes tantus ac talis, dum gratia Dei insolentius abstinuit, dum ingenio suo ni-
mium indulget, sibi quae satis credit, cum parvi pendit antiquam Christiana religionis simplicitatem,
dum se plus cunctis sapere presumit, dum Ecclesiasticas traditiones, & Veterum magisteria contemnens
quaedam Scripturarum capitula novo more interpretatur, meruit ut de se quoque Ecclesia Dei diceretur:
Si surrexerit in medio tui Propheta; & paulo post: Non audies, inquit, verba Prophetae illius. Vere non
solum tentatio, sed etiam magna tentatio, deditam sibi atque in se pendentem Ecclesiam admiratione in-
genij, scientiae, eloquentiae, conversationis & gratiae, nihil de se suspicantem, nihil verentem subito à ve-
teri religione in novam profanitatem sensim, paulatimque traduce. Tum Lectores monet, etiam si E
corrupti sint libri Origenis, quod non diffitetur, sub eius tamen nomine venditari, & ad
insinuandos errores tantum nomen valere posse. Ita renascentis Origenismi propagines
in Occidente elixae sunt. Sed & iterum ibidem, iterumque sunt confusae, ut in sequenti
Sectione ostendemus.*

SECTIO SECVNDA.

I. Theophilus Alexandrinus Monachos quosdam Nitrienses vexat; II. & afflicto ipsis F
Origenismo Origenistas una infestatur. III. Aliae dissidij huius causae proferuntur. Syno-
dus Alexandrina Origenistas damnat, quos Theophilus ex Aegypto deturbat. IV. Aequum
de his concertationibus Posthumiani iudicium. V. Theophili factum approbant Anastasius,
Epiphanius, & Hieronymus. VI. Viris plus adhibendum in hac historia fidei, Palladio,
Socrati, Sozomeno, Georgio Alexandrino, Anonymo vite Chrysostomi scriptori, & Sy-
mmoni Metaphraste; an Epiphano, & Hieronymo, disquiritur. VII. Theophili Synodicam
Epistolam & Paschaes quatuor convertit Hieronymus. VIII. Queritur utri prius Con-
stantinopolim profecti sint Origenista, an Theophili legati. IX. Origenistas benigne exci-
piunt